

DEAF
CULTURE,
HERITAGE AND
DIVERSITY

Deaf Studies workshop

Mílniky v histórii Nepočujúcich vo svete

Co-funded by
the European Union

Index

- A: Míľniky v histórii Nepočujúcich na celom svete
- B: Míľniky v histórii Nepočujúcich v Rakúsku

**Čo sa vám vybaví, keď si predstavíte
slovo "mílnik" (v dejinách ľudstva
alebo vo vašom osobnom živote?)**

Vznik posunkového jazyka ako legitímneho jazyka

- Kľúčový míľnik = **uznanie** posunkového jazyka za **plnohodnotný jazyk**
- Až do 20. storočia -> často nesprávne chápané a považované za menejcenné alebo neúplné.
- V roku 1957 začal americký lingvista William Stokoe s rozsiahlym výskumom, v rámci ktorého preukázal, že americký posunkový jazyk (ASL) je **komplexný, samostatný jazyk** s vlastnou **gramatikou a syntaxou**.

William Stokoe (1919–2000) (Foto: Archív Gallaudetovej univerzity)

Bernard Tervoort

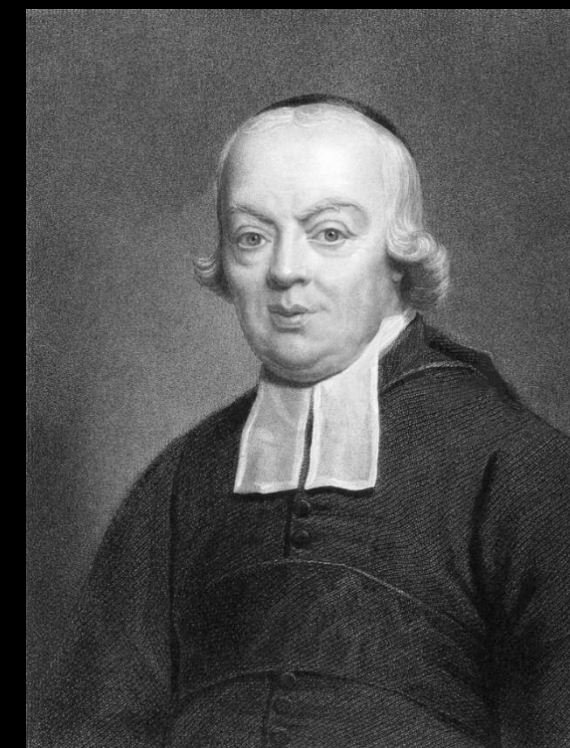
William Stokoe

- o **1953 Bernard Tervoort** zdôraznil význam posunkového jazyka pre komunikáciu medzi Nepočujúcimi ľuďmi
- o V roku 1960 **William Stokoe** na Gallaudetovej univerzite analyzoval štruktúru amerického posunkového jazyka pomocou moderných lingvistických metód

-> Stokoe presvedčivo dokázal, že **posunkový jazyk sa svojou jazykovou zložitosťou vyrovná hovorenému jazyku.**

Zriaďovanie škôl pre Nepočujúcich a vzdelávacích inštitúcií

- založenie škôl pre nepočujúcich umožnilo nepočujúcim deťom **prístup k vzdelaniu**
- **V roku 1760** otvoril francúzsky kňaz **Abbé de l'Épée** v Paríži prvú verejnú školu pre Nepočujúcich, čo znamenalo začiatok moderného vzdelávania nepočujúcich.

Charles-Michel de l'Épée (1712–1789) (Foto: Wikipedia)

Gallaudetova Univerzita (Foto: Gallaudetova Univerzita)

- založenie **Gallaudetovej univerzity** vo Washingtone D.C. v roku **1864** -> prvej univerzity na svete určenej špeciálne pre Nepočujúcich študentov.
- kľúčovú úlohu pri posilňovaní postavenia komunity Nepočujúcich a pri propagácii akademických i kultúrnych prínosov Nepočujúcich ľudí

Uznanie Nepočujúcich za rovnocenných členov spoločnosti

Protesty pod heslom „Deaf President Now“ (Foto: Archív
Gallaudetovej univerzity)

Kľúčovým krokom v **pozitívnom vývoji** Nepočujúcich bolo **rastúce uznanie** Nepočujúcich ako rovnocenných členov spoločnosti.

Vynikajúcim príkladom je protest "**Nepočujúci Prezident Teraz**" v roku 1988 na Gallaudetovej univerzite. Nepočujúci študenti úspešne viedli kampaň za zvolenie prvého Nepočujúceho prezidenta univerzity.

Medzinárodné uznanie posunkového jazyka a práv Nepočujúcich

Medzinárodné uznanie práv Nepočujúcich ľudí 2006
„Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím“

-> právo na vzdelávanie v posunkovom jazyku, prístup k informáciám a rovnocenná účasť na živote spoločnosti

Declaration of "International Day of Sign Languages"
September 23rd

helped raise awareness of sign language as a cultural and identity feature of Deaf people

Flashmob pri príležitosti Medzinárodného dňa posunkových jazykov 2024 na hlavnej stanici vo Viedni (Foto: ÖBB/Andreas Scheiblecker)

Organizácia Spojených národov

Dr. Yarker Andersson

Prvá nepočujúca osoba, ktorá vystúpila pred Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov v roku 1992

Organizácia Spojených národov

Dr. Liisa Kauppinen

- Liisa Kauppinenová (Fínsko) zohrala **klúčovú úlohu** pri **vypracovaní a rokovaníach** o Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (**CRPD**).
- Ako **dlhoročná prezidentka** Svetovej federácie Nepočujúcich (**WFD**) sa v rámci dohovoru zasadzovala za **uznanie posunkových jazykov** a **kultúrnej identity** Nepočujúcich ľudí.

Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím

- **WFD** ako jedna z **ôsmich najväčších organizácií osôb so zdravotným postihnutím** bola pozvaná na účasť na procese vypracovávania **CRPD**
- **2002:** WFD nadviazala **partnerstvo** s OSN, Medzinárodnou alianciou osôb so zdravotným postihnutím a členskými krajinami WFD s cieľom presadzovať práva nepočujúcich v rámci Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (CRPD).
- WFD zohrala kľúčovú úlohu pri **predkladaní pripomienok, návrhov a pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov** k článkom Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (CRPD).
- Účasť WFD bola kľúčová pre **d'alsiu podporu posunkového jazyka a bilingválneho a bikultúrneho prístupu vo vzdelávaní**.
-> viedla k vypracovaniu piatich článkov CRPD, ktoré sa priamo týkajú nepočujúcich osôb, a to konkrétne:
  - Článok 2 - Definícia
  - Článok 9 - Prístupnosť
  - Článok 21 - Sloboda prejavu, názoru a prístupu k informáciám
  - Článok 24 - Vzdelávanie
  - Článok 30 - Účasť na kultúrnom živote, rekreácii a športe

Naša filozofia a prístup vychádzajú z CRPD a riadia sa ňou.

Od presadenia CRPD v roku 2008 sa WFD naďalej aktívne zasadzuje za a presadzuje otázky a perspektívy Nepočujúcich na rôznych fórach OSN.

<https://wfdeaf.org/our-work/crpd/>

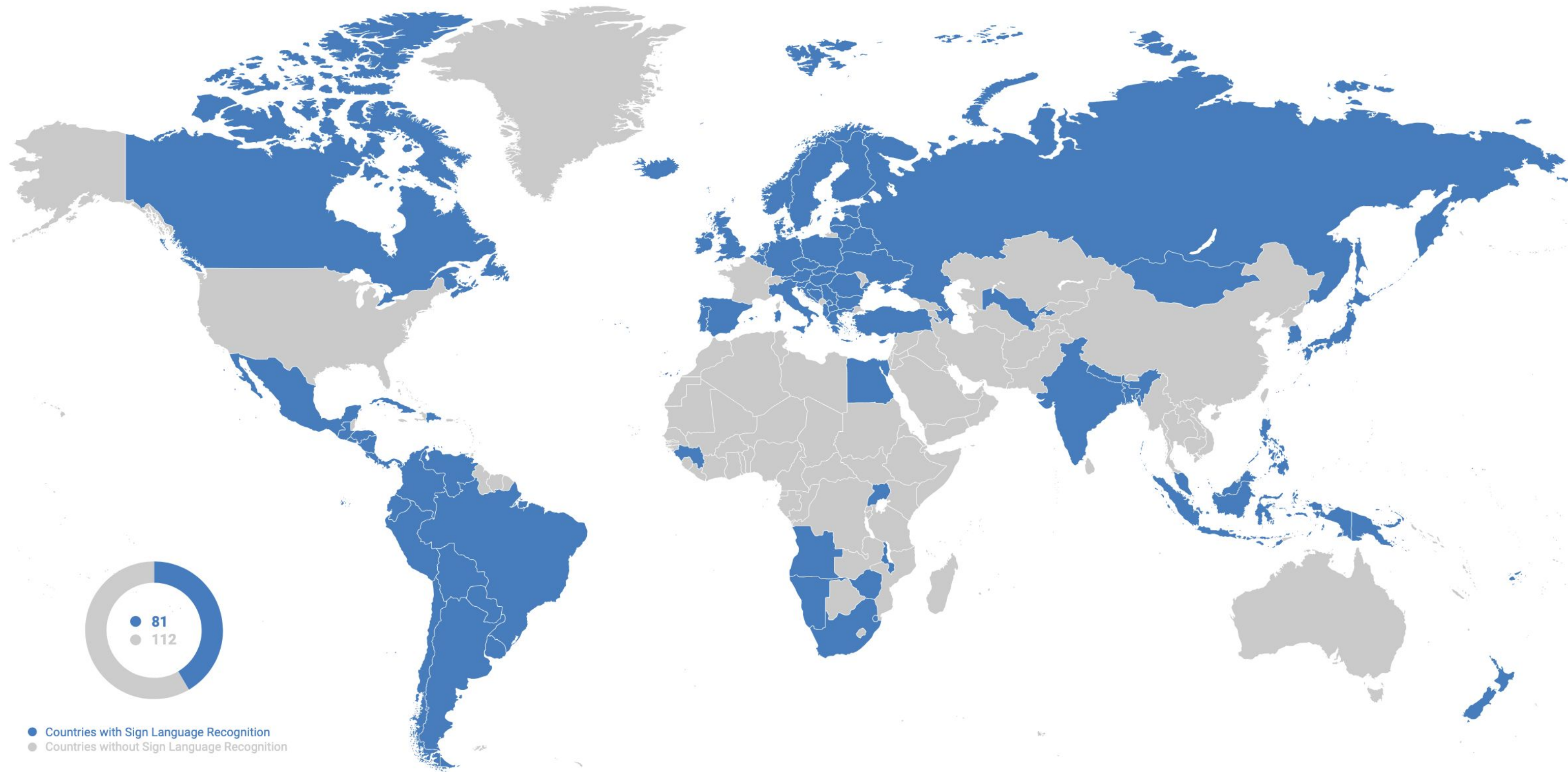
Co-funded by
the European Union

The Legal Recognition of National Sign Languages

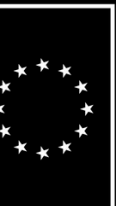
READ MORE

The list of **81 countries** that have legally recognised their national sign language:

- Albania
- Belgium
- Colombia
- Denmark
- Finland
- India
- Latvia
- Mexico
- Norway
- Portugal
- South Korea
- United Kingdom
- Angola
- Bolivia
- Costa
- Dominican Republic
- Germany
- Indonesia
- Lithuania
- Mongolia
- Romania
- Uruguay
- Argentina
- Bosnia and Herzegovina
- Rica
- Ecuador
- Greece
- Ireland
- Luxembourg
- Namibia
- Russian Federation
- Spain
- Austria
- Brazil
- Croatia
- El Salvador
- Italy
- Malaysia
- Nepal
- Serbia
- The Netherlands
- Azerbaijan
- Bulgaria
- Cuba
- Estonia
- Japan
- New Zealand
- Slovakia
- Turkey
- Bangladesh
- Canada
- Cyprus
- Eswatini
- Kenya
- Nicaragua
- Slovenia
- Uganda
- Belarus
- Chile
- Czech Republic
- Fiji
- Iceland
- Kosovo
- Marshall Islands
- North Macedonia
- Poland
- South Africa
- Ukraine
- Venezuela
- Zimbabwe

Co-funded by
the European Union

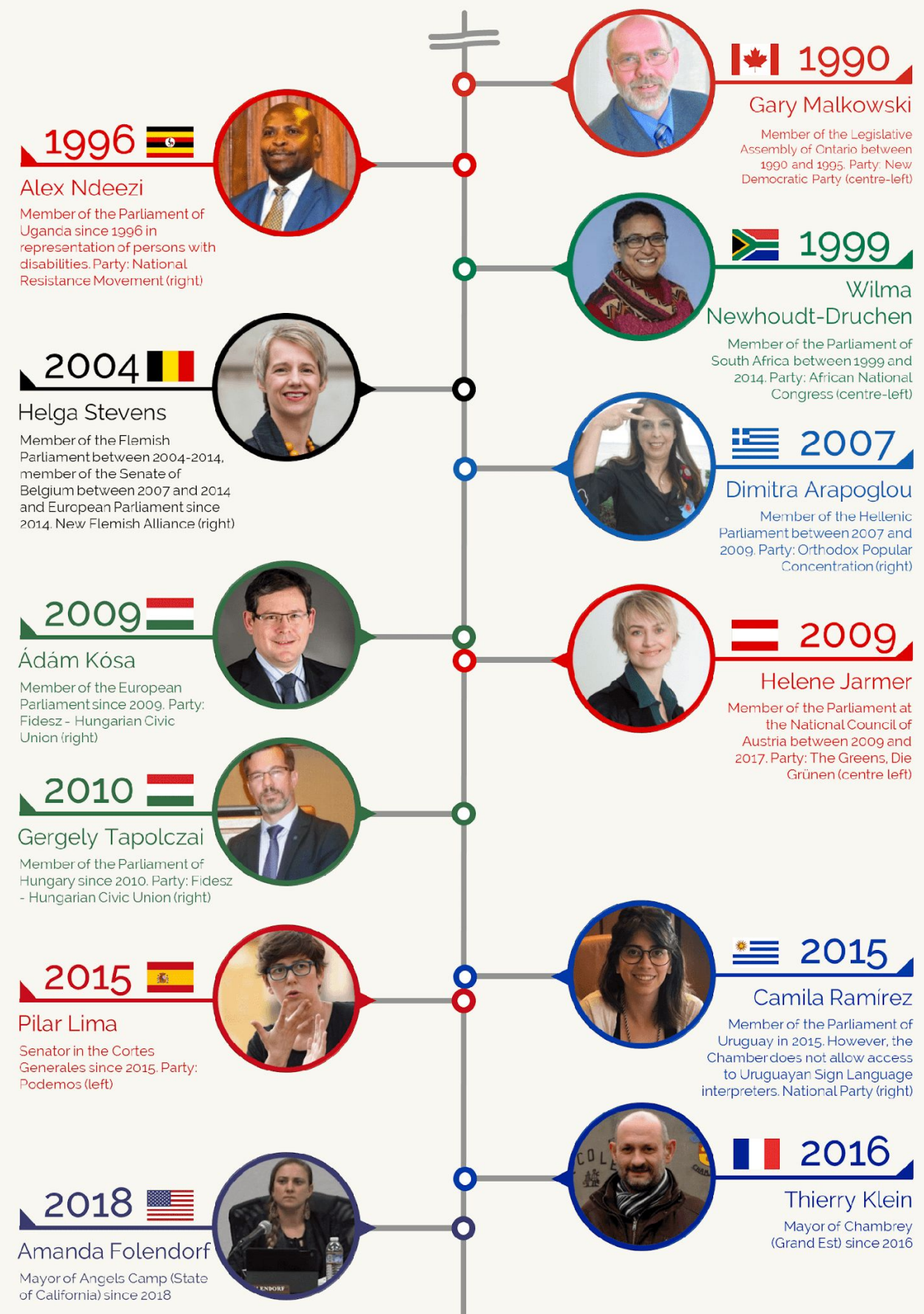

Viac informácií:

<https://wfdeaf.org/the-legal-recognition-of-national-sign-languages/>

Sign Language in politics

Find out in this timeline Deaf people around the world who have held political responsibilities and who communicate in sign language in the exercise of their functions

Technologické inovácie na podporu Nepočujúcich

Od roku 2000:

- moderné služby titulkovania
- smartfóny
- videohovory

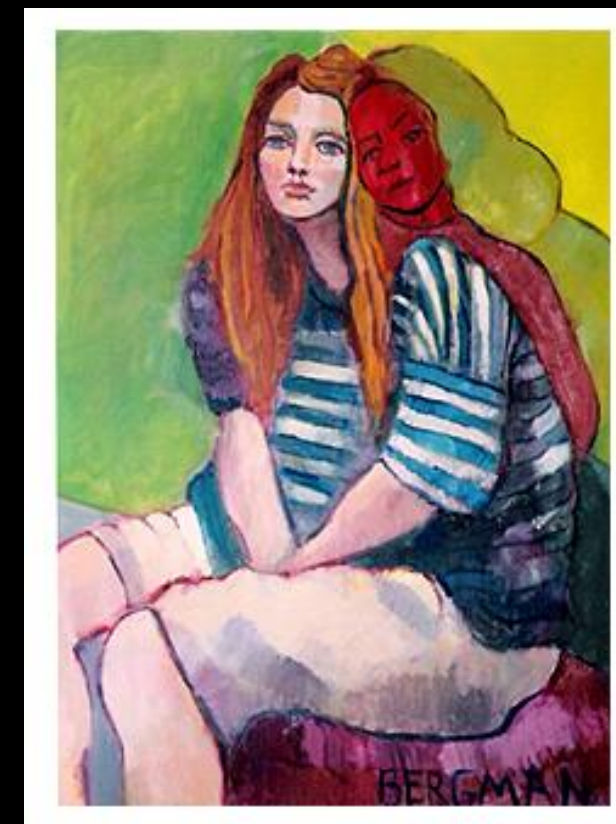
- výrazne uľahčilo nepočujúcim ľuďom **prístup k informáciám a komunikácii** s ostatnými.
- prispelo k **lepšej integrácii** Nepočujúcich ľudí do vzdelávania, pracovného života a každodenného života.

Podpora kultúry a komunity Nepočujúcich

Kultúra nepočujúcich sa čoraz viac etablovala ako **samostatná kultúra s vlastnou históriou, umením a tradíciami**

- **vznik a uznanie umenia Nepočujúcich**, ktoré zahŕňa divadlo v posunkovom jazyku, literatúru a hudbu
- filmy Nepočujúcich, ktoré zobrazujú svet z pohľadu Nepočujúcich ľudí
-> príklad kultúrneho obohatenia, ktoré ponúka komunita

Nepočujúcich

Obrázok: Claire Bergman
(<https://deaf-art.org/profiles/claire-bergman/#>)

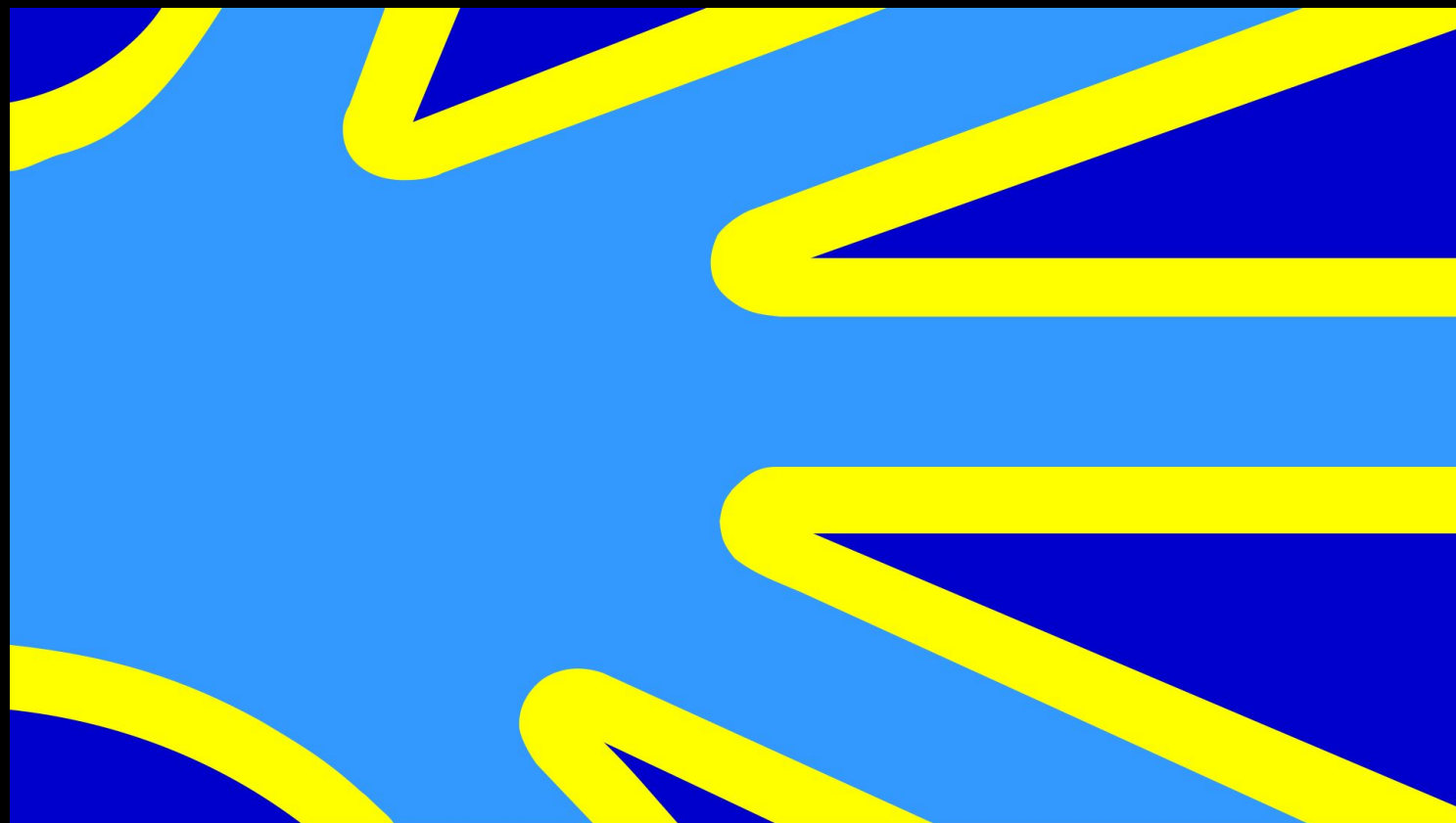

Divadlo Junge Welt v Lipsku. Foto:
<https://www.taubenschlag.de/2025/01/dinge-dingen-5-plus-performance-fuer-taube-und-hoerendemen-schen/>

**Co-funded by
the European Union**

Podpora kultúry a komunity Nepočujúcich

Hnutie Deaf Pride

-> posilňuje **povedomie** o identite a právach
Nepočujúcich ľudí

-> vyzýva k **väčšiemu začleneniu do spoločnosti**

Pojem „kultúra Nepočujúcich“ označuje kultúrnu
identitu Nepočujúcich ľudí, ktorí s hrdosťou
zachovávajú svoj jazyk, históriu a hodnoty.

Vznik disciplíny: Štúdie o Nepočujúcich (Deaf Studies)

- Štúdium Nepočujúcich vzniklo v rámci **hnutia nepočujúcich v 70. rokoch**
- **Spočiatku sa skladalo z niekoľkých seminárov**
- **v 80. rokoch a 90. rokoch:** sa stal samostatným **bakalárskym** a neskôr **magisterským študijným programom** na Gallaudetovej univerzite vo Washingtone, D.C.
- Štúdium nepočujúcich opisuje **identitu Nepočujúcich ako kultúrny**, a nie patologický jav

Zameranie výskumu:

→ Nepočutie (Deafness) ako vlastný, rôznorodý spôsob bytia, a nie ako nedostatok či postihnutie

→ Deaf Gain ako protiklad k strate sluchu → Pozitívny pohľad na Deafness, vnímanie jej ako obohatenia

ÖGS vyhlášené za nehmotné kultúrne dedičstvo (2013)

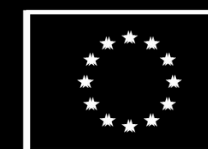
V roku 2013 bol rakúsky posunkový jazyk (ÖGS) zaradený do zoznamu **nehmotného kultúrneho dedičstva** organizáciou UNESCO.

unesco

Logo:

https://www.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2023/10/outside_toolkit_20221129_eng.pdf

Co-funded by
the European Union

Workshop

Mířníky vo vašom štáte

Kontakt

<https://deafstudies.eu/>

Deaf Culture, Heritage and Diversity

@deafstudies.eu

TURKOOIS

Innosign

Witaf
Seit 1865 im Dienste der Gehörlosen

ISTITUTO DEI SORDI
DI TORINO

Zdroje

Lindquist Bergey, J./Gannon, J.R. (2016): Deaf President Now Protest. In: Gertz, G./Boudreault, P. (Hg.): The Sage Deaf Studies Encyclopedia. Los Angeles: SAGE, S. 261-263.

Moss, K. (2016): International Day of Sign Language. In: Gertz, G./Boudreault, P. (Hg.): The Sage Deaf Studies Encyclopedia. Los Angeles: SAGE, S. 484-485.

Pabsch, A. (2016): UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities. In: Gertz, G./Boudreault, P. (Hg.): The Sage Deaf Studies Encyclopedia. Los Angeles: SAGE, S. 985-990.

